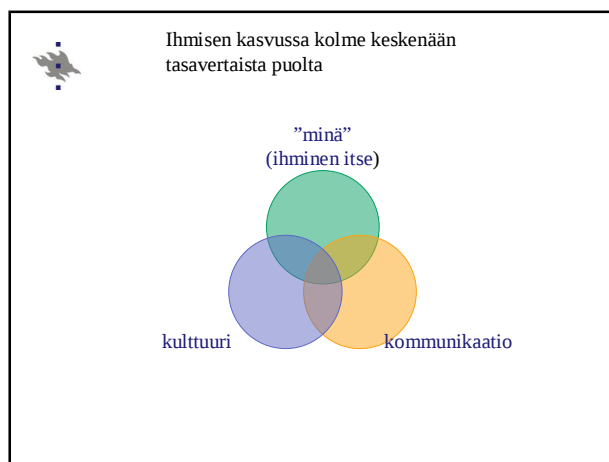

KIELI JA KOMMUNIKAATIO

- Kielen avulla
 - Voimme ymmärtää
 - Tehdä havaittavaksi
 - Muuttaa maailmaa

- Kieli liittyy ajatteluun – ja siihen miten jäsennämme maailmaamme ja liikumme ajatuksissamme joustavasti tästä hetkestä menneisyyteen ja tulevaisuuteen
- Kieli auttaa tunnekokemusten jäsentämisessä ja hallitsemisessa
- Kielen oppiminen (puhutun tai viitotun)
 - muuttaa:
 - lapsen käyttäytymistä
 - oman toiminnan suunnittelua ja ohjausta
- (Ahonen 2004)

SYMBOLIFUNKTIO

Symbolifunktion synty käynnistää
ajattelun irtautumisen
konkreettisesta aistitodellisuudesta

➡ **SYMBOLISTEN REPRESENTAATIOIDEN TASO**

Kielen kehityksen toiminnallinen perusta / "ALKUKYVYT" (Ahonen 2004; Bates 2004)

- "ALKUKYVYT" liittyvät yhteen ja muodostavat uusia kykyjä ja luovat siten kehityksen toiminnallisen mallin
- 1. Erityinen kiinnostus pieniin esineisiin
- 2. Muihin ihmisiin suuntautuminen
- 3. Aistihavaintojen yhdistäminen
- 4. Havainto- ja motoriikkataidot
- 5. Tiedonkäsittelykyky

- 1. Pikkulapsi seuraa esineitä suullaan ja käsillään
- 2. Pikkulapsi katsoo ihmiskasvoja, kuuntelee puheääntä, seuraa katseellaan eleitä, ilmeitä ja viittomia
 - Varhainen sosiaalinen suuntautuminen herättää aikuisissa intuitiivista vanhemmuutta, joka muuttaa aikuisen käyttäytymistä – hoivakieli, äänenkorkeuden nostaminen, sanojen toistaminen, sanan sisäisen rakenteen rytminen korostaminen tunnesiteen syntyminen, kielen keskeisten elementtien havaitseminen

- Eri aistikanavien tiedon yhdistely
 - Jos lapsen käteen annetaan kynä ja hänelle näytetään kuvaa, jossa on pallo ja kynä, lapsi katsoo todennäköisemmin kynää, vaikka ei näkisi, mikä esine hänen kädessään on
- Havaintomotorinen tarkkuus – havaintoihin ja motoriikkaan liittyvien aivoalueiden tarkkaa järjestäytymistä ja yhteistyötä aivoissa jo sikiöaikana ja niihin perustuvia tarkkoja havainto- ja motoriikka taitoja
 - Puheäänteiden havaitseminen ja eroteleminen
 - Kädenliikkeiden ohjaaminen visuaalisen palautteen perusteella

Sosiaalisen taidon oppiminen

- **Kieli häviää, jos lapsi ei ymmärrä kommunikoinnin merkitystä**
 - KATSEKONTAKTI
 - NIMEÄMINEN
 - MERKITYSTEN ANTAMINEN
- SYMBOLIFUNKTION KEHITTÄMINEN**

Mielen lukemisen taitoa

- TARVITAAN SOSIAALISISSA TILANTEISSA, VUOROVAIKUTUKSESSA JA KOMMUNIKAATIOSSA

TUNTEET, HAVAINNOT
INTENTIT, USKOMUKSET

Mielen lukemisen taito

VUOROVAIKUTUS

MIELI – ihmismieli – MIELENLUKEMINEN

- Mieli
 - Aistimukset, havainnot, halu, tahto, intentiot, tunteet, ajatukset, uskomukset; **"Mitä mielessä liikkuu!"**
- **Mielenlukeminen:** oman ja toisen mielenlukeminen
 - Taito
 - havaita toisten ajatuksia, tunteita, haluja ja tavoitteita
 - käyttää tätä informaatiota tulkitukseen, mitä toiset sanovat
 - nähdä toisten käyttäytyminen järkevänä toimintana
 - ennakoida ja tulkita, mitä toinen tekee seuraavaksi

HYVÄ VUOROVAIKUTUS

- **Taito havaita omia ja toisen**
 - TUNTEITA
 - HALUJA
 - TAVOITTEITA
 - AJATUKSIA
- **Taito käyttää tätä informaatiota tulkitukseen, mitä toiset sanovat**
- **Taito nähdä toisten käyttäytymisen järkevänä toimintana**
- **Taito ennakoida ja tulkita, mitä toinen tekee seuraavaksi**

JAETTU TARKKAAVUUS / HUOMIO / YHTEINEN TARKKAAVUUDEN TILA

- Vuorovaikutusketjuissa ja –tilanteissa lapsi oppii käsitteiden ja esineiden nimiä
- Kun lapsi ottaa kynän käteensä ja katsoo sitä, aikuinen sanoo: "Se on kynä". Tällöin lapsi katsoo kynää, sitten aikuista ja sitten taas kynää – ikään kuin sanoisi "No niinpä onkin, kynähän se on", vaikka ei vielä osakaan sanoa sanaa "kynä".

Jaettu tarkkaavaisuus synnyttää lapselle uuden kyvyn

- MIELEN LUKEMISEN TAITO / Mielen teoria / Mielen mallit
- Sosiaalisen vuorovaikutuksen keskeinen kyky
- Kyky ajatella, mitä muut ajattelevat tai mitä toisten ihmisten mielessä
- Ymmärrys toisten mielenliikkeistä – omien kokemusten ja sosiaalisten vihjeiden avulla
 - Kasvonilmeet, asennot, katseen suuntaamiset, puheen sävyt, kosketukset

VUOROVAIKUTUKSESSA ILMENEVÄT KOMMUNIKAATIOSUHTEET

Vuorovaikutuksessa näyttyäytyy sekä dialoginen että instruktionaalinen kommunikaatiosuhde.

Nämä kommunikaatiosuhteet asettuvat janelle ja vapausuhteiden määrä kahden ihmisen välillä (kasvattajan ja lapsen) vaikuttaa siihen, kuinka paljon kommunikaatiosuhteessa on dialogisuutta tai instruktionaalisuutta.

Perspektiiviä vaihtamalla voidaan pohtia paljonko vapausasteita tarvitaan erilaisissa kommunikaatiosuhteissa

INSTRUKTIONAALINEN KOMMUNIKAATIOSUHDE

Yksilö sopeuttaa omaa toimintaansa kasvatustilanteissa aikuisen asettamiin tavoitteisiin ja vaatimuksiin.

DIALOGINEN KOMMUNIKAATIOSUHDE

Aikuinen sopeuttaa omaa toimintaansa lapsen toimintaan

Toinen "heittää" viestejä ja toinen reagoi ja päinvastoin.

DYNAAMINEN KOMMUNIKAATIOSUHDE

- Jatkuva intensiivisyys
- Aikuisen herkkää arviointia siitä, kuinka suuri lapsen vaikuttamismahdollisuus toimintaan kussakin tilanteessa tulisi olla
- Opettajan antamat vihjeet siitä, miten ongelmat ratkaistaan

DYNAAMINEN ARVIOINTI JA OHJAAVA OPPIMINEN (mediation)

- Arviointia myös dialogisessa kommunikaatiosuhteessa – otetaan huomioon lapsen näkökulma ja ohjataan lasta aktiivisesti
- Ohjaava oppiminen – "olla samalla aaltopituudella", rinnakkain, lapsen saappaissa, sopeutetaan (adaptoidaan) omaa käyttäytymistä lapsen käyttäytymiseen, ollaan

VUOROVAIKUTUKSESSA